



Ministerstvo financií
Slovenskej republiky



Nadácia
F. A. Hayeka

Projekt pilotnej implementácie programového rozpočtovania
(s dôrazom na využitie strategického plánovania)
pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov
a účinnosti dosahovania cieľov na úrovni samosprávy

Záverečná správa

Limbach

Obsah

Úvodná informácia	3
Realizované výstupy počas projektu	4
Odporúčania	7

Úvodná informácia

Záverečná správa sa realizuje ako posledný z výstupov projektu Ministerstva financií SR s názvom *Projekt pilotnej implementácie programového rozpočtovania (s dôrazom na využitie strategického plánovania) pre zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a účinnosti dosahovania cieľov na úrovni samosprávy* (ďalej len „projekt“).

Cieľom projektu bolo prostredníctvom programových štruktúr formulovaných v pilotných subjektoch úspešne implementovať programové rozpočtovanie v miestnej a regionálnej územnej samospráve pre návrhy rozpočtov na roky 2009 – 2011. Výber pilotných subjektov samospráv podliehal kritériu rôznej veľkosti zapojených subjektov a kritériu geografickej polohy v rámci územia SR tak, aby boli výstupy projektu dostupné pre ďalšie subjekty miestnej a regionálnej územnej samosprávy. Počet pilotných subjektov zapojených do projektu predstavuje spolu v 30 subjektov samosprávy, pričom ich rozloženie je opísané v nasledujúcej tabuľke:

Subjekt samosprávy	Počet
VÚC	3
Krajské mesto	3
Okresné mesto	13
Obec	11
Spolu	30

Jednou z obcí, ktoré sa zapojili do projektu, je aj **obec Limbach**.

Cieľom Záverečnej správy je prezentovať:

- informácie o **pokroku** v porovnaní s údajmi obsiahnutými vo vstupnej správe;
- informácie o jednotlivých **realizovaných výstupoch** počas trvania projektu na každom jednom pilotnom subjekte územnej samosprávy;
- odporúčania** pre individuálne subjekty územnej samosprávy z hľadiska ďalšej implementácie programového rozpočtovania.

Realizované výstupy počas projektu

Realizácia projektu pilotnej implementácie programového rozpočtovania v obci Limbach vychádzala zo spoznania samosprávy, jej personálneho zloženia, rozpočtu a rozpočtového procesu obce, analýzy strategických materiálov a ich využívania v rozpočtovom procese. Relevantné zistenia boli následne zaznamenané vo **Vstupnej správe obce Limbach**.

Starosta obce a ekonómka obce boli oboznámení s programovým rozpočtovaním, zákonnou povinnosťou a časovými a personálnymi nárokmi realizácie projektu.

Pre úspešné zabezpečenie školení a workshopov boli následne vypracované **4 typy školiacich materiálov**:

- **Metodika tvorby strategického plánu**, ktorá vytvorila premostenie medzi strategickým plánovaním obce Limbach a programovým rozpočtovaním.
- **Prezentácie popisujúce postupy a procesy pri tvorbe programovej štruktúry**, ktoré boli východiskom pre zadefinovanie a úspešnú tvorbu programovej štruktúry obce Limbach.
- **Vzorové príklady tvorby základných prvkov programového rozpočtovania**, ktoré na jednej strane vysvetľovali jednotlivé prvky programového rozpočtovania a na druhej strane slúžili ako báza konkrétnych príkladov zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov, využiteľných pri tvorbe programového rozpočtu obce.
- **Vzorové príklady programových štruktúr**, ktoré obsahovali konkrétne alternatívy programovej štruktúry pre obec Limbach.

Školiace materiály boli následne v elektronickej i tlačenej verzii distribuované zamestnancom obecného úradu a bola odporučená aj ich distribúcia poslancom obce a členom komisií.

Nasledovali **školenia** a **workshopy**, ktoré sa opierali o vypracované školiace materiály. Počas workshopov boli definované spolu so zamestnancami jednotlivé základné prvky programového rozpočtovania tak, aby vychádzali z reality obce a dodržiavali metodiku Ministerstva financií SR.

Postupne bol rozpočet obce na rok 2008 preklopený do **Programového rozpočtu obce Limbach na rok 2008**. Tento výstup bol zásadným medzníkom v realizácii projektu.

Vypracovanie programového rozpočtu na ďalšie roky bolo sprevádzané personálnymi zmenami na samospráve (zmena na poste starostu obce, výpoveď ekonómky obce). Tieto personálne zmeny spolu s prijatím Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce zásadne ovplyvnili vypracovanie **Programového rozpočtu obce Limbach na roky 2009-2011**. Za daných okolností treba vyzdvihnúť veľkú snahu novej starostky obce Anny Hruštičovej, vďaka ktorej sa nakoniec podarilo úspešne spracovať programový rozpočet na nasledujúce obdobia a dokonca doňho zásadne zapracovať strategický rozmer z PHSR.

V rámci konzultácií boli vysvetlené a prezentované aj výhody štandardizácie rozpočtového procesu a poskytnuté vzory jej jednotlivých prvkov (harmonogram, formuláre, vlastná regulácia).

Výstup	Realizovaný		
	Áno	Nie	Čiastočne
Vstupná správa pre obec Limbach	x		
Školiace materiály pre obec Limbach	x		
Školenia a workshopy pre obec Limbach	x		
Školenia a workshopy pre iné subjekty		x	
Programový rozpočet na rok 2008 pre obec Limbach	x		
Pilotný programový rozpočet 2009-2011 pre obec Limbach	x		
Konzultácie pre obec Limbach	x		

Ilustrácia programovej štruktúry s finančnými alokáciami výdavkov na úrovni programov

Rozpočet programu (v EUR)	2009	2010	2011
Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola	12780	12780	12780
Podprog 1.1 Manažment obce Podprog 1.2 Členstvo obce v združeníach			
Program 2: Propagácia a marketing	8298	8298	8298
Program 3: Služby občanom	12448	11784	11784
Podprog 3.1 Cintorínske služby Podprog 3.2 Stavebný úrad			
Program 4: Odpadové hospodárstvo	257286	259079	259742
Podprog 4.1 Zber a likvidácia odpadu Podprog 4.2 Nakladanie s odpadovými vodami Podprog 4.3 Likvidácia divokých skládok Podprog 4.4 Zberný dvor			
Program 5: Komunikácie	66388	82985	16597
Program 6: Vzdelávanie	224955	232357	232357
Podprog 6.1 Materská škola Podprog 6.2 Základná škola Podprog 6.3 Školská jedáleň Podprog 6.4 Školský klub detí			
Program 7: Šport	32032	188210	188375
Podprog 7.1 Podpora športovým klubom Prvok Futbalový klub Prvok Kolkársky oddiel Podprog 7.2 Športový areál Podprog 7.3 Telocvičňa			
Program 8: Kultúra	11253	9294	9460
Podprog 8.1 Knižnica Podprog 8.2 Transfery cirkvám Podprog 8.3 Podpora kultúrnej mobility Podprog 8.4 Obecné kultúrne a spoloč. podujatia			
Program 9: Prostredie pre život	209586	53973	53973
Podprog 9.1 Verejné osvetlenie Podprog 9.2 Verejná zeleň a drobná oddychová architektúra Podprog 9.3 Revitalizácia historickej časti obce			
Program 10: Sociálne služby	6406	20248	20248
Podprog 10.1 Obecné dotácie sociálnej pomoci Podprog 10.2 Dotácie červenému krížu Podprog 10.3 Podpora dochodcov Podprog 10.4 Opatrovateľská služba			
Program 11: Administratíva	228706	212740	286762
Celkové výdavky	1070139	1091748	1100378

Odporúčania

Napriek mnohým ťažkostiam, ktoré sprevádzali implementáciu programového rozpočtovania v obci Limbach (zmena vedenia obce, zmena na pozícii ekonómky obce pred spracovaním programového rozpočtu na roky 2009-2011), možno považovať projekt v konečnom dôsledku za úspešný.

Programový rozpočet vychádza z metodiky Ministerstva financií a jeho odporúčení pre obce. Je jednoduchý a ľahko pochopiteľný pre zamestnancov i občanov obce. Pre dôsledné pochopenie, prijatie a využívanie potenciálu programového rozpočtu obcou je však potrebný dlhší časový horizont ako jeden rok. K tomu smerujú aj nasledujúce odporúčania.

Dôsledné osvojenie si metodiky programového rozpočtovania

Kvôli personálnym zmenám na obecnom úrade prirodzene existuje určitá rezerva v poznatkoch o programovom rozpočtovaní, jeho princípoch a metodike. Dôležité je využívanie školiacich materiálov, ktoré reagujú na podmienky obce Limbach a poskytujú všetky potrebné informácie pre pokračovanie v implementácii. Hlavná ekonómka obce by sa mala stať metodickým lídrom v programovom rozpočtovaní a zastrešiť celý rozpočtový proces.

Výsledkové ciele

Rezerva existuje vo využívaní výsledkových cieľov, ktoré môžu byť zdrojom pozitívnych zmien v samospráve.

Monitoring a hodnotenie

Po úspešnom zostavení programového rozpočtu na roky 2009-2011 je výzvou úspešné zabezpečenie monitoringu a hodnotenia.

Obecné zastupiteľstvo a ekonomická komisia

Rezervy v poznatkoch a využívaní programového rozpočtu sú aj v radoch členov obecného zastupiteľstva a komisií. Obecné zastupiteľstvo by malo vnímať programový rozpočet nielen ako formálnu štruktúru rozdelenia výdavkov do programov, ale najmä ako nástroj plánovania a hodnotenia. Ekonomická komisia by mala byť pritom lídrom v zdôvodňovaní užitočnosti programového rozpočtu a v nachádzaní využitia jeho potenciálu.

Štandardizácia rozpočtového procesu

V podmienkach obce Limbach, so 4 zamestnancami obecného úradu, medzi ktorými vládne výborná informovanosť a priame riadenie starostkou obce sa nezdá príliš prínosné prijímať formálnu reguláciu rozpočtového procesu. Zamestnanci, ktorý spravujú finančné prostriedky v rámci svojich kompetenčných oblastí, by však mali podávať podklady pre zostavovanie rozpočtu, monitorovanie a hodnotenie vo forme, ktorá je ľahko spracovateľná. Mali by si byť najmä vedomí svojich povinností v rámci programového rozpočtovania.

Benchmarking

Výzvou pre obec Limbach je potenciál porovnávania sa s inými obcami v rámci dosahovaných výsledkov a výstupov. Takýto benchmarking môže pomôcť nájsť rezervy v hospodárení obce a na druhej strane obec môže byť inšpiráciou. Metodicky však na to obec nie je v súčasnosti pripravená a úspešné zvládnutie benchmarkingu a identifikovanie možností pre zlepšovanie vyžaduje odbornú asistenciu.

Obyvatelia obce

Programový rozpočet je ľahko čitateľným a zrozumiteľným materiálom aj pre občanov obce. Tento potenciál by mal byť využívaný a občania by sa mali aktívne stavať k programového rozpočtovaniu, výsledkom monitoringu, hodnotenia a benchmarkingu s inými obcami.